

GAZETA LWOWSKA.

We Srode.

N°. 99.

27. Sierpnia 1823.

Wiadomości krajowe.

U w i a d o m i e n i e

od Galicyjskiego Protomedykatu krajowego.

Pora terazniejsza i odmiany powietrza, równie jak i rozpoczęta robota w polu z innymi okolicznościami, a w szczególności używanie niezdrowych żywności, zagrażają osobliwie włościanowi biegunkę (diarrię) która już w różnych okolicach pokazała się.

Wymaga zatem potrzeba nauczyć go i wskazać mu sposób, jak się ze swoimi zachowywać ma, by uniknął tej choroby, a oraz przepisać i podać mu środki, jakimi biegunkę w jej dalszych skutkach, jeżeli kto na takową zachoruje, dopóki lekarz na pomoc nie przyspieszy, usmierzyc i pogorszeniu choroby zapobiedz można.

Przyczyny wszczęcia biegunki są w szczególności następujące: oziębienie się, picie zimnej wody zgrzawszy się, leżenie na ziemi, osobliwie gdy ta jest wilgotną, nocowanie na polach i łąkach, osobliwie bez należytego lepszego przykrycia, używanie niedorządnych owoców, niedorządzonego zboża i innych niestrawnych żywności, przez co oziębienia tem łatwiej na trzewa skutkuje.

Unikanie tych przyczyn, a zatem wolne ochłodzenie ciała zgrzanego i spoconego, wystrzeganie się zimnego napoju w tym stanie, lepsze okrycie ciała zgrzanego w czasie dni chłodnych, używanie dobrych żywności i dośladych owoców, nie dopuszczają zapadnięcia w tę chorobę.

Gdyby jednak kto na biegunkę zachorował, to jest, gdy się w dolnym brzuchu boleśnie, a mocnymi i z forsą połączonymi laxacyjami, a osobliwie z raną przy pragnieniu, utracenia apetytu, i dreszczy gorączkowej pojawia, czuć dać, wtedy potrzeba w łóżku leżeć, rzadki kleik z krup ięczmiennych, a na przemianę herbatę z kwiatu bzuowego lub lipowego, pić, miernie ciepło się trzymać i przykrywać, wszelkiego oziębienia wystrzegać się, nie mocnego, a zatem ani wódki, ani pieprzu nie używać i tak dalszego ratunku oczekiwać.

Które objaśnienie mieszkańcom nayedogodniej przez Zwierzchności miejscowe i Duchowieństwo obwieszczone być może, iednakże przy tem dla niebezpieczeństwa, jakim ta choroba zagraża, należy i potrzeba, o potrzebną pomoc lekarską dla chorego postarać się.

U w i a d o m i e n i a

C. K. Rządu krajowego.

Najias. ieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 18. Maia r. b. i stosownie do przepisów Patentu z dnia 8. Grudnia 1820, na pokorne przedstawienie C. K. nadwornej Kommissyi handlowej, raczył Józefowi Knezaurek, mieszczaninowi i tkaczowi w Wiedniu w Mariahilf Nro. 37 mieszkającemu, nadać przywilej trzyletni na wynalazek sztucznego warsztatu do szycia, na którym materje bawełniane robione być mogą z wyszywaniem w kratki i szwem tak zwanym moskiewskim, po wyszywaniu znowu podług upodobalnych wzorów tkan, a zatem szycie i tkanie we wzory przemienne być mogą. Na tym warsztacie w kilku minutach więcej się robi jak nayzręczniejsza szwaczka w iednym dniu a nadto robota wychodzi z pod warsztatu daleko czystsza, równiejsza, piękniejsza i tańsza aniżeli z pod wolnóy ręki.

Przy nastąpieniem dnia 30. Maia 1822 w Złoczowie na iarmarku rozdawaniu premiów z skarbu rządowego, celem polepszenia chowu koni i bydła od Rządu ustanowionych, otrzymały następujące osoby nagrody, iako to: 1.) Premia po 20 Cz. Zł. w złocie za przychówek naypiękniejszych źrebców po stadnikach skarbowych: Jakób Ruppenthal osadnik Niemiecki z Podhajozyk, Adam Kauer osadnik Niemiecki z Miczoza i Henryk Kannsch z Suchodotów; 2.) Premia po 6 Cz. Zł. w złocie za przychówek naypiękniejszych klaczek po stadnikach skarbowych: Bazyl Terlecki z Złoczowa, Franciszek Daunfeld z Stronibab, Jan Kostkiewicz z Złoczowa, Krystyan Jany osadnik z Podhajozyk, i Tymko Głosnyk ze Skniłowa; 3.) Premia po 12 ZR. w monecie konwenyynnej za

przychów naysiękniejszych byków: Michał Sławicz z Plichowa, Stanisław Chądziński z Złoczowa i Bazyli Nanmowicz z Złoczowa; nakoniec 4.) Premia po 8 ZR. za przychowek naysiękniejszych krów: Fedko Tkaczuk, Krystyan Huber, Łukasz Piątkowski, Łukasz Zawadzki i Józef Goreczny z Złoczowa, tudzież Sobko Głowiak z Jelechowiec.

Dnia 2. Czerwca r. b. rozdawano w Grodku Cyrk. Lwowskiego nagrody w celu podzwignienia chowu bydła i koni od Rządu przeznaczone, przyczem następujące osoby obdarzone zostały: 1.) Teobald Proting osadnik z Burgthala i Adam Steinmez osadnik z Weinberga po 20 Cz. Zł. w złocie za naysiękniejsze żrzebce po stadnikach skarbowych. 2.) Osadnicy Niemieccy Henryk Bredy z Unterberga, Karol Arend z Rosenberga, Jakób Mergel z Lindenfelda, Jan Müller i Jan Bredy z Unterberga, każdy po 6 Cz. Zł. w złocie za także naysiękniejsze kłacze.

W Lwowskim C. K. Sądzie Szlacheckim zawakowało z powodu pensyjonowania Radyce tegoż Sądu Wenacego Wolfa, miejsce na Radcę Foralnego z pensją roczną 1,400 ZR. w M. K. Życzący sobie zatem takowe miejsce osiągnąć podadż małą swoje należyte aliegatami zaopatrzona prośby, w czterech tygodniach rachując od dnia obwieszczenia, wprost, albo jeżeli już w iskię publicznę służbie znajdując się, przez swoje przełożone Władze do wspomnionego C. K. Sądu Szlacheckiego.

O dalszym pobycie Jego Cesarzowic. Mci Arcy-Xięcia Franciszka Karola w Galicyi, doszły nas następujące dalsze wiadomości:

Dnia 15. Sierpnia po nabożeństwie w kościele farnym wyjechał Arcy-Xięże z Kołomei i udał się przez Łączyn do Delatyna. W obu tych miejscach oglądał żupy solne i kopalnię. Z Delatyna nie zważając na uciążliwość drogi, był u godnego widzenia spadu rzeki Prut między Dorą i Jamną.

Następującego dnia przybył do Stanisławowa, przyjmował przedstawione sobie wszystkie Władze cywilne i wojskowe, Duchowieństwo i licznie zgromadzoną Szlachtę; po obiedzie zwiedził Urząd Cyrkulowy i tegoż Cyrkulu kasę, Sąd szlachecki i kryminalny, więzienia i kościoły.

Wysłani do Stanisławowa Karaimy z Halicza mieli szczęście przedstawionym być Cesarzowicowi i zwyczajem swojej religii złożyć dostojnemu Gościowi bochenek chleba w darze.

D. 17. przeznaczony był podróży do Bursztyna i Kałuża. W Bursztynie wyprawili dziedzic, Ignacy Hr. Skarbek, uroczyste zawiadanie Ludu, dokąd lud wiejski z okolicy nader licznie zebrał się był na tańce i śpiewy. Wesołość Ludu hojnie uczęstowanego iadłem i napojami, cieszyła niezmiernie Arcy-Xięcia; pałac i piękny park ściągęły także Jego uwagę.

Z Kałuża pojechał Jego Cesarzowic. Mość d. 18. do Mizuna, gdzie hamernią i w ruchu będącą kopalnię żelaza oglądał.

Pod wieczór przybył Arcy-Xięże do Stryja, gdzie przyjmował hołdy uszanowania od C. K. Urzędu Cyrkulowego, Urzędników Cyrkulowej kasy, tudzież Starszyzny stojącego tam wojsku i wielu obywateli Cyrkulu tamiecznego. Następującego dnia rano poświęcił Cesarzowic Jegomości czas przed Swoim odjazdem oglądaniu wszystkich tamiecznych urzędów i instytucji publicznych.

Hurs Wiedeński z dnia 10go Sierpnia: Obligacyio dłużu Stanu 5 procentowe w M. H. 81 11/16. — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1820 za 100 ZR. M. H. — — — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1821 za 100 ZR. M. H. 101 1/8. — Certyfikaty na pożycz. z r. 1821 za 100 M. H. — — — Hurs na Augsburg za 100 Hurs. 93 7/8 Uso. — — — 2 M. — Moneta konwencyjna za 100, 242 7/8. — Akcyio bankowe, icdnia po 925 1/3 ZR. M. H.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północnej.

Dziennik: »National - Intelligencera« zapewnia, że nie odwołano Cesarzsko - Rosyjskiego Ukazu tyżącego się praw miejscowych i żeglugi na Północno - Zachodnich brzegach Ameryki i na morzach tamtejszych.

Hiszpania.

Monitor z d. 6go Sierpnia zawiera następujące doniesienie Jenerała Majora do Ministra Woyny:

W główny kwaterze w Templeque d. 30. Lipca 1823.

JWPanie! Mam honor donieść JWPanu, że d. 22. b. m. poddał się zamek Monzon woysku pod sprawą Hiszpańsko-rojalistycznego Jenerała Santos-Ladron.

- Małe warowne miasto Morella (w Królestwie Walencyi) na granicy Arragonii poddało się na łaskę d. 22. b. m. woysku Hiszpańsko-rojalistycznego Jenerała Capape, które je blokowało dni 40. Ta mała twierdza miała 150 ludzi załogi z oddziału Ballesterosa. Guerilasów Montylli dopędzono i zniszcio-

no zupełnie. Zgraia ta pokazawszy się w prowincyi Soryi przeszła przez Ebro a ścigana przez Trappistę udała się przez Tiebas i Nonin ku Pamplonie, ażeby ile możności dostać się iak naysprzeczniej do tego ostatniego miejsca. Widząc atoli że oddział 12go pułku strzelców tuż za nią postępował, raptownie w inną zwróciła się stronę. W chwili, gdy chciała powracać przez Ebro odcięta została pod Cadreita przez Pułkownika Labarthe, który ścigał ją przez dni 14 nareszcie ją dopędził; przymtem straciła 27 ludzi i 19 koni. San Montilla zabity został podczas ucieczki od jednego mieszkańca Arquedasu.

Telegraficzne doniesienie odebrane w B. Jonnie d. 6. Sierpnia w wieczorem.

Manzandres d. 3. Sierpnia 1823 o 4 godz. po południu.

Jenerał Major do JW. Ministra Woyny.

Straż przednia Jenerała Molitora rozpędziła d. 25go pod Guadixem całą iadzę Ballesterosa. — Dnia 27go osadzono Grenadę. — Dnia 28go poraził Jenerał Molitor, Campilla na głowę... (Noc nadchodząca przerwała to doniesienie. — Uwaga Monitora.)

B u l l e t y n.

»Uwiedomiono Xiążęcia Jegomości, że straż przednia Jenerała Morilla, Hrabiego Kartageny, która zaięła most Sampayo na drodze do Vigo napadnięta została dnia 24go Lipca o 5tej godzinie po południu od 700 wyborowego woyska, które nadoignęło z tego ostatniego miasta. Po zacięty obronie straż przednia cofnęć się musiała, a most zaiął nieprzyjaciel, który usiłował owarować to miejsce: lecz gdy Jenerał Morillo wyprawił przeciw nieprzyjacielowi bataliony San Jago de Compostella, wraz ze 100 koźmi z pułku Algarbii i ze 40 z pułku Sagunt, powtórnie mimo zaciętego odporu odebrano most o 10tej godzinie w nocy, wśród okrzyku: »Niech żyje Król!« Nieprzyjaciel do zupełnego przymuszony nieładu nie mógł nawet 50 ludzi ustawić w porządku. Mimo tego, że noc wspierała jego ucieczkę, zabrano mu wielu ienców, utracił także znaczną ilość zapasów wojennych i broni. Jenerał Morillo zaiął natychmiast Rodondetę (w bliskości Vigo). Chwali w czasie tęg wyprawy postępowanie swojego woyska. Jenerał Laroche-Jaquin iuż teraz z nim zapewne połączyć się musiał. (Na końcu tego bulletynu znajduj się iuż dostatecznie znane czytelnikom naszym wiadomości o kapitulacyi miasta i zamku Morella, o kapitu-

cyi zamku Monzon, wysp Medas, leżących na brzegach Katalońskich i o zniesieniu guerryllasów Mantylli.)«

»W główny kwaterze Madrydejos d. 31. Lipca 1823.«

Na rozkaz JKrólewic. Mości:

(podp.) Jenerał Major

»Irrabia Guilleminot.«

Wielka Brytania i Irlandya.

Lord Nugent odiechał do Hiszpanii. Naprzód uda się do Vigo i zabawi dni kilka u Sir Roberta Wilsona, potém poiedzie do Kadyxu dla poświęcenia Stanom swoich usług.

F r a n c y j a.

Monitor z d. 6. Sierpnia podał do powszechny wiadomości list okólny Ministra Spraw Zewnętrznych, Wice - Hrabiego Chateaubriand, z d. 3. Sierpnia wydany do Postów Mocarstw zagranicznych w Paryżu, uwiadamiający tychże, że po zaięciu Ferrolu d. 15. Lipca, za pomocą kapitulacyi, ustaie blokada tego morskiego portu.

Zjednoczone Niderlandy.

Kommissya tymczasowa syndykatu wykupna długów ogłosiła plan do nowy pożyczki 80 milionów Złt. Ryń. w pół pięta procentowych obligacyiach Syndykatu.

W ł o c h y.

Naynowsze wiadomości z Rzymu z dnia 6. b. m. opiewają bardzo pomyslnie względem zdrowia Oyca Świętego. Złamana noga goi się daleko prędzej, niżeli chyrurgowie mniemali z początku. Sądzą niektórzy, że Oyciec Święty naydalę za dni kilka będzie mógł porzucić leżenie na znak i spodziewają się, że za 5 albo za 6 tygodni zupełnie łóżko opuści i będzie mógł przechadzać się w swoich pokojach.

N i e m c y.

Gazeta główny poczty Frankfurckiej donosi pod d. 9. b. m., co następnie: »Podług wiadomości odebranych dzisiaj wieczorem tak Fonka, iak i Hamachera wypuszczono z rozkazu Królewskiego na wolność i dalsze śledztwo odbywać się nie będzie.

R o s s y j a.

Oto iest mowa Ministra Skarbu, Jenerała Porocznika Kankri na, miana na zagaieniu Rady ustanowien kredytowych Państwa dnia 27go Czerwca:

Mościwi Panowie! Wezwany ufnością Najasniejszego Monarchy do zarządzenia Skarbem, poczytałem sobie za główniejszy obowiązek zwrócić szczególną ma uwagę na nasze ustanowienia kredytowe. Krótkość czasu nie pozwoliła mi ieszcze weyść we wszystkie szczegóły zamiarów i widoków systematu kredytowego, odnoszących się do dawniejszych i teraźniejszych działań. A tak, uznawszy nieprzyzwolitą dłużey odkładać posiedzenie Rady ustanowień kredytowych, powinienem na ten raz przestać na samém wystawieniu rysu spraw z roku przeszłego, które od tych ustanowień mają byćdż wam teraz podane. Lecz nim to nastąpi, pozwólcie mi, Mościwi Panowie, przed wami, jako pośrednikami, między publicznością i ich administracją, zaświadczyć, iż dzielę z nimi przekonanie w tém, że ufnosć ustanowień kredytowych zależy iedynie od niezmiennosci głównych zasad i od świętości przyjętych od Rządu obowiązków: zacząćm stałość naszego kredytu ostrożnie iego użycie na dobro Państwa i popołu z niem zachowanie szczególnego dobra; zawsze będą pierwszą moją powinnością i iedynym celem moiego nrzędowania.

Kommissyia umorzenia długów.

Ze sprawy roku 1821 Radzie ustanowień kredytowych Państwa podane, a przez nią przezyrane, wiadomo, że stan długów Państwa, wewnętrznych i zagranicznych, terminowych i bezterminowych, do 1. Stycznia 1822 roku, był następujący: Dług holenderski rozciągał się do 95,600,000 guldenów, z których na Rossyję przypada 48,600,000. guldenów. Długi wewnętrzne terminowe wynosiły: srebrem 3,868,080 rubli, assygn. 40,605,904 rubli. Długi bezterminowe, przynoszące 6 procentów nieustającego dochodu: złotem 20,620 rubli, srebrem 9,220,912 rubli 92 1/2 kop., assygn. 234,736,571 rubli. Długi bezterminowe przynoszące 5 procentów nieustającego dochodu srebrem 36,298,300 rubli. — W biegu roku 1800 opłacono na rachunek długów terminowych 1,000,000 guldenów (w téj liczbie ze strony Rossyji 500,000 guldenów), srebrem 4,080 r. assygn. 6,100,150 r. 66 k. — Wykupiono długów bezterminowych 6 procentowych srebrem 239,000 rub., assygn. 7,608,260 rubli i 5 procentowych srebr. 1,042,100 rubli. Przez tę opłatę terminowych i wykup bezterminowych długów, te i owe zmniejszyły się w odpowiedniy do tego proporey, a mianowicie: Dług holenderski do 94,600,000 guldenów, z których na część Rossyji 48,100,000 guldenów. Długi terminowe srebrem 3,364,000 r., assygn.

34,505,753 rubli. Długi bezterminowe 6 procentowe: srebrem do 8,981,912 rubli 93 1/3 kop. assygn. do 227,128,311 rubli. Długi w złocie, których nie wykupowano, zostają w dawniejszey ilości 20,620 rubli. Długi zaś przynoszące 5 procentów nieustającego dochodu srebrem do 38,256,200 rubli. — Lecz tymczasem w roku 1822 po wyświęconych niektórych z pozostałych dawniejszych długów wewnętrznych t. i. zaciągnionych do 1816 r. wydane od Kommissyi bilety bezterminowe z dochodem nieustającym po 6 od sta na summy następujące: srebrem 33,500 r., assygn. 817,400 rubli. Oprócz tego za szczególnym naywyższym Ukazem zapisano do księgi długów Państwa z dochodem nieustającym po 5 od sta sreb. 106,000 rubli.

W biegu zeszłego roku karnaczestwo Państwa pożyczło u Departamentu udziałów, 13 milionów rubli assygn., na opędzenie nadzwyczajnych w roku tym wydatków. Ale na opłatę téy pożyczki assygnowana oddzielna summa z karnaczestwa Państwa, niezależnie od 60 milionów, manifestem 1817 roku d. 16. Kwietnia przeznaczonych, na opłatę długów i umorzenie assygnat. Druga pożyczka, którą Rząd uznał potrzebną w 1822 r. otworzoną została w Londynie, przez pośrednictwo N. M. Rothschilda, wynosi 43 milionów rubli. Z liczb ich na osnowie naywyższego imiennego Ukazu zapisano w roku zeszłym do księgi Państwa 23,000,160 rubli z opłatą 5 procentów. Sprawa z téy pożyczki nie pierwey może byćdż przedstawioną, aż w następnych, po iey dopełnieniu, latach. — Tym sposobem długi Państwa do 1. Stycznia 1823 roku są: Dług holenderski 48,100,000 guldenów. Długi terminowe: srebr. 3,364,000 rub., assygn. 34,505,753 rubli; bezterminowe, przynoszące po 6 procentów nieustającego dochodu: złotem 20,620 rubli, srebrem 9,015,412, assygn. 240,945,711; także bezterminowe, od których płaci się po 5 procentów nieustającego dochodu, srebrem 61,362,360 rubli. — W tym roku zostaje do zmniejszenia massy assygnacyj z summ roku 1822, na ten cel ustawą Kommissyi przeznaczonych, 32,402,715 rubli. — Przeglądając i sprawdzając rachunki Kommissyi, Mościwi Panowie, przekonacie się, że opłata kapitału i procentów długów Państwa, pomimo nowego ich powiększenia się, dostatecznie iest zabezpieczona i że Kommissyia w powszechności w działaniach swych trzymała się przepisanych sobie prawideł.

(Dokończenie nastąpi).